

Labklājības ministrija

Aktualitātes ar dzimumu saistītas vardarbības mazināšanā

V.Boļšakova

Bērnu un ģimenes politikas departaments

Labklājības ministrija

Labklājības ministrija

Informatīvais ziņojums **"Par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē gadījumiem, to izplatību un dinamiku 2014.gadā"** (22.03.2016. MK sēdē)

- Informatīvie ziņojumi par vardarbību ģimenē tiek gatavoti kopš 2008.gada, tomēr šis ir pirmais ziņojums, kur izdalīta informācija par vardarbības pret sievietēm gadījumiem ārpus ģimenes.
- Ziņojumā iekļauti dati no VM/ SPKC, IeM IC, VP, TM/ TA/ VPD, soc. dienestiem, bāriņtiesām, pakalpojumu sniedzējiem.
- Ziņojums par 2015.gadu būs š.g. novembrī.

Labklājības ministrija

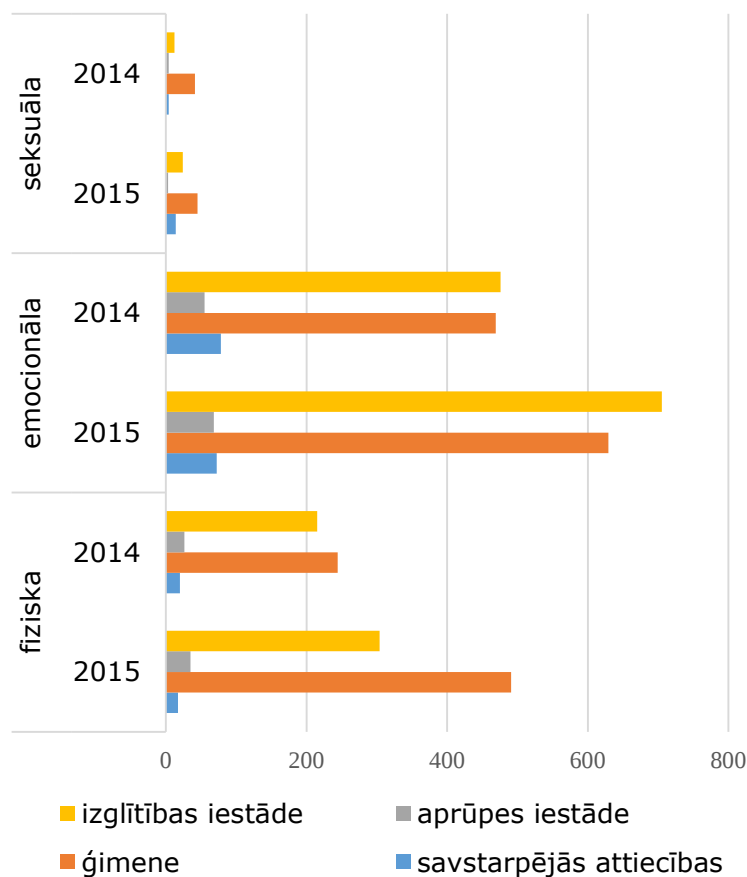
Reģistrētie dati par vardarbību 2014.gadā

- Vairāk nekā 100 bērni cieta no vecāku vai audžuvecāku vardarbības. Datu avots: IeM Informācijas centrs
- No noslepkavotajiem 12 bērniem, 6 noslepkavoja viņu tuvinieki.
- No 134 bērniem, kas cieta no seksuālas vardarbības, 62 bērni cieta no tuviniekiem. Datu avots: LM Valsts statistikas pārskati
- Valsts policija uz izsaukumiem saistībā ar ģimenes konfliktiem brauca 7211 reižu. Datu avots: VP
- Vismaz 5 sievietes nogalināja dzīvesbiedri. Datu avots: IeM Informācijas centrs
- Vismaz 58 sievietes nonākušas slimnīcās ar traumām, ko nodarīja dzīvesbiedrs. Datu avots: SPKC, Traumu reģistrs
- 123 sievietes mēģināja izdarīt pašnāvību pārciestas vardarbības vai konflikta ar ģimenes locekļi, partneri vai draudu dēļ. Datu avots: SPKC
- Ir noslepkavots 1 laulātais no dzīvesbiedres puses, apm. 30 vīriem/partneriem nodarīti dažāda smaguma miesas bojājumi. Datu avots: IeM Informācijas centrs

Labklājības ministrija

Bērnu un jauniešu uzticības tālrunis 116111

■ Saņemto zvanu skaits par vardarbību ģimenēs 2015. gadā ievērojami pieaudzis.

■ 2014. gadā kopumā tika saņemti 1026 zvani par vardarbību ģimenē, savukārt 2015. gadā jau 1569 zvani.

■ Info par vecāku fizisku vardarbību ģimenē - 491 konsultācija.

■ Saistībā ar seksuālo vardarbību ģimenēs 2014. gadā saņemts 41 zvans, bet 2015. gadā - 45 zvani.

Labklājības ministrija

Palīdzības iespējas – rehabilitācija no vardarbības cietušajiem

PAKALPOJUMS NO VARDARBĪBAS CIETUŠAJIEM

JA TU ESI CIETIS/ CIETUSI NO:

fiziskas vardarbības
(jebkurš fizisks aizskārums, piemēram, sitšana, spīdzšana, žņaugšana u.c.)

seksuālas vardarbības
(jebkurš seksuāls aizskārums, piemēram, izvarošana, uzspiests vai vardarbīgs dzimumakts, vardarbīga iesaistīšana seksuālās darbības u.c.)

vardarbības draudiem vai vardarbības kontroles (jebkura darbība, kas ietver aizskaršanu, seksuālu piespiešanu, draudus, pazemošanu, iebiedēšanu vai vajāšanu)

emocionālas vardarbības
(jebkurš verbāls, emocionāls vai psiholoģisks aizskārums, piemēram, manipulēšana un upura pašvērtības pazemināšana)

ekonomiskās vardarbības
(jebkura darbība, kas vērsta uz cietušu pakļaušanu, varmākam izmantojot savu pārāko finansiālo situāciju, piemēram, finanšu resursu kontrolēšana, cietuša ienākumu atņemšana, aizliegums strādāt u.c.)

TEV IR IESPĒJA SAŅEMT

psihologa
palīdzību

sociālā
darbinieka
palīdzību

jurista
palīdzību

Tu vari saņemt pakalpojumu gan tad, ja ciet no vardarbības patlaban, gan tad, ja pārdzīvoji vardarbību iepriekš.

Tu vari saņemt palīdzību arī tad, ja no vardarbības cieš tavs tuvinieks.

Tu vari saņemt pakalpojumu neatkarīgi no tā, vai ir uzsāks kriminālprocess vai administratīvā pārkāpuma lietvedība.

KĀDU SOCIĀLĀS REHABILITĀCIJAS PAKALPOJUMU VAR SAŅEMT?

Krīzes centrā (institūcijā) ar izmitināšanu: rehabilitācija līdz 30 dienām (nepieciešamības gadījumā var pagarināt līdz 60 dienām).

vai

Individuālās konsultācijas:
10 psihologa, sociālā darbinieka un jurista konsultācijas (nepieciešamības gadījumā var palielināt līdz 20 konsultācijām).

Papildus gada laikā pēc pakalpojuma saņemšanas ir pieejamas trīs psihologa, sociālā darbinieka vai jurista konsultācijas.

Nepieciešamības gadījumā tiek apmaksāti transporta izdevumi ne vairāk kā 7 euro par vienas konsultācijas apmeklējumu.

KUR VĒRSTIES PĒC PALĪDZĪBAS?

TU VARI VĒRSTIES:

pašvaldības
sociālajā
dienestā

krīzes
centrā

Daži no krīzes centriem, kas sniedz valsts apmaksātu rehabilitācijas pakalpojumu no vardarbības cietušajiem:

- ⬆️ Krīzes centrs ģimenēm ar bērniem „**Paspārne**”, Talsu 39, Ventspils, tālr. 63661515, 22012434
- ⬆️ Nodibinājums „**Talsu novada krīzes centrs**”, Saules iela 7, Talsi, tālr. 63 291147
- ⬆️ Nodibinājums „**Centrs Valdardze**”, Raiņa iela 9f, Valmiera, tālr. 64220686
- ⬆️ Resursu centrs sievietēm „**Marta**”, Matīsa iela 49 – 3, Rīga, tālr. 67378539
- ⬆️ Ģimenes krīzes centrs „**Milgrāvis**”, Ezera iela 21, Rīga, tālr. 67012515, 29833251

2015.gadā pakalpojums no vardarbības cietušām pilngadīgām personām sniegts 30 Latvijas pašvaldībās.

Pakalpojums sniegts 114 personām (5 vīriešiem, 109 sievietēm). 67 personām - individuālās speciālistu konsultācijas (449 psihologa konsultācijas, 31 sociālā darbinieka konsultācija un 58 jurista konsultācijas) un 47 personas - ar uzturēšanos institūcijā, no tām 4 personām pakalpojuma kurss tika pagarināts līdz 60 dienām.

Kaut gan rehabilitācijas pakalpojumu var saņemt jebkura no vardarbības cietusī persona, praksē lielākoties to izmantoja no vardarbības ģimenē cietušie. Vardarbības veicēji bija: 67% laulātie/ partneri, 18% - citi radnieki vai māsājāimniecībā dzīvojošas personas, 10% - bijušie vīri vai bērnu tēvi, 5% - svešas personas.

Vardarbībā cietušo personu vecums: 22 personas – 18-25 gadi; 42 personas – 26-35 gadi; 33 personas – 36-45 gadi; 15 personas – 46-60 gadi; vecākas par 61 gadu – 2 personas.

Labklājības ministrija

Labklājības ministrija

Palīdzības iespējas – rehabilitācija vardarbības veicējiem

VARDARBĪGAS UZVEDĪBAS MAZINĀŠANAS PAKALPOJUMS

JĀ TEV NEPIECIEŠAMS NOSTIPRINĀT PRASMES, KĀ PĀRVALDĪT DUSMAS
UN KONTROLĒT EMOCIJAS, TU VARI SAŅĒMT SOCIĀLĀ DARBINIEKA
UN PSIHOLOGA PALĪDZĪBU.

TU VARI SAŅĒMT PAKALPOJUMU, JA:

baidies, ka pret kādu cilvēku
varētu izturēties vardarbīgi,

savas vardarbīgās rīcības dēļ
esi nonācis/usi valsts vai
pašvaldības policijas, sociālā
dienesta vai bāriņtiesas
redzeslokā,

esi bijis/usi vardarbīgs/a
un vēlies iemācīties veidot veselīgas
un cieņpilnas attiecības,

pret tevi uzsākta administratīvā
lietvedība vai kriminālprocess
par nodarījumiem, kas saistīti ar
vardarbību vai vardarbības
piedraudzību.

KĀDU SOCIĀLĀS REHABILITĀCIJAS PAKALPOJUMU VAR SAŅĒMT?

16
NODARBĪBAS
GRUPA

Grupā dalībnieki satiek citus cilvēkus, kuriem ir līdzīgas grūtības. Nodarību laikā ir iespēja iepazīt sevi no citas - iespējams, labākas puses un kopīgi mācīties, kā šo labāko „Es” pasniegt sev tuviem un nozīmīgiem cilvēkiem - dzīvesbiedram, bērniem un citiem.

Papildus gada laikā pēc pakalpojuma saņemšanas ir pieejamas trīs psihologa konsultācijas.

Nepieciešamības gadījumā tiek apmaksāti transporta izdevumi līdz 7 euro par vienas konsultācijas apmeklējumu.

Pakalpojumu nodrošina īpaši apmācīti speciālisti no Balvu novada, Dobeles novada, Jelgavas, Jēkabpils, Krāslavas novada, Kuldīgas novada, Liepājas, Rēzeknes, Rīgas, Rugāju novada, Saldus novada, Siguldas novada, Skrundas novada, Smiltenes novada, Vārkavas novada, Ventspils.

vai

10 INDIVIDUĀLAS
PSIHOLOGA
KONSULTĀCIJAS

KUR VĒRSTIES PĒC PALĪDZĪBAS?

Tu vari vērsties
pašvaldības sociālajā
dienestā, kas piesaistīs
atbilstošus speciālistus.

Uzzināt par tuvākajām grupas nodarbībām
var arī, piezvanot vai uzrakstot pakalpojuma
koordinatoram SIA „Mācību centrs MKB”.

Kontaktpersona:

Sandra Freimane, tālr. 29419787,
e-pasts: macibucentrsmbk@inbox.lv

Labklājības ministrija

Pakalpojums vardarbīgas uzvedības mazināšanai sniegts 14 Latvijas pašvaldībās, 99 personām (40 vīriešiem, 59 sievietēm).

22 personām sniegtas 215 individuālās psihologa konsultācijas un 77 personas pakalpojumu saņēma grupu nodarbību veidā (organizētas un vadītas 10 grupas, katrai grupai 16 nodarbības).

No vardarbības veicēja cietušās personas: 53% bērni, 20% laulātie/partneri un 25% citi radinieki vai mājsaimniecībā dzīvojošas personas.

Lielākoties vardarbības veicēji ir vecumā no 36 līdz 45 gadiem (73 personas).

Policijas lēmums par nošķiršanu un pagaidu aizsardzība pret vardarbību

Kāds no taviem tuviniekiem (lauļātais, partneris, brālis, māsa, bērns u.c.) pret tevi vērš jebkura veida vardarbību

FIZISKA VARDARBĪBA

Jebkurš fizisks aizskārums, piemēram, sitšana, spēršana, žaugsšana u.c.

PSIHOLOĢISKA VARDARBĪBA

Jebkurš mutisks, emocionāls vai psiholoģisks aizskārums, piemēram, draudēšana, noniecināšana u.c.

EKONOMISKA VARDARBĪBA

Jebkura darbība, kas vērsta uz upura pakļaušanu, varmākam izmantojot savu pārāko finansiālo situāciju, piemēram, finanšu resursu kontrolēšana, upura ienākumu atņemšana, aizliegums strādāt u.c.

VARDARBĪGA KONTROLE

Jebkura darbība, kas ietver aizskaršanu, piespiešanu, pazemošanu, iebiedēšanu vai vajāšanu

SEKSUĀLA VARDARBĪBA

Jebkurš seksuāls aizskārums, piemēram, izvarošana, uzspiests vai vardarbīgs dzimumakts, vardarbīga iesaistīšana seksuālās darbībās u.c.

Ja tev ir nepieciešama tūlītēja aizsardzība:

110
vai
112

- Policijas darbinieka pienākums ir novērst vardarbības draudus un viņam ir tiesības pieņemt lēmumu par tūlītēju varmākas nošķiršanu, lai aizsargātu tevi un tavus bērnus
- Policijas darbinieks var uzlikt pienākumu varmākam nekavējoties pamest mājokli, netuvoties tev un nesazināties ar tevi
- Policijas lēmums par nošķiršanu darbojas uz laiku līdz 8 dienām
- Ja vēlies, lai aizsardzība darbotos ilgāk par 8 dienām, ar policijas starpniecību vari iesniegt tiesai pieteikumu par pagaidu aizsardzību pret vardarbību

Ja tu esi drošībā, bet varmāka var atkārtoti apdraudēt tevi:

Iesniedz tiesā pieteikumu, lai saņemtu lēmumu par pagaidu aizsardzību pret vardarbību

Ja lēmuma pieņemšanai būs nepieciešami papildus pierādījumi, tiesa tos izprasis un izlems pieteikumu par pagaidu aizsardzību 20 dienu laikā

Tiesa pieņems lēmumu ne vēlāk kā nākamajā darba dienā pēc pieteikuma saņemšanas

Tiesa lēmumā var noteikt varmākam dažādus aizliegumus - netuvoties tev un taviem bērniem, tavam mājoklim, darba vietai, skolai un citām vietām, nesazināties ar tevi

Ja varmāka pārkāpj policijas lēmumu vai tiesas lēmumu, **zvani atbildīgajam policijas darbiniekam vai 110**. Policijas pienākums ir nodrošināt lēmuma izpildes kontroli. Policijas darbinieks var izmantot piespiedu līdzekļus (fizisku spēku u.c.), lai nodrošinātu policijas lēmuma izpildi. **Par tiesas lēmuma nepildīšanu varmāku var saukt pie kriminālatbildības.**

APMEKLĒ UN UZZINI VAIRĀK:

pretvardarbibu.lv

- Par pagaidu aizsardzību pret vardarbību
- Par vardarbības veidiem
- Kur vērsties pēc palīdzības
- Kā izstrādāt savu drošības plānu

Zvani uz bezmaksas atbalsta tālruni noziegumos cietušajiem:

116006

Labklājības ministrija

Informāciju sagatavoja Labklājības ministrija

Valsts kanceleja © 2016

No 2014.gada 31.marta līdz 2015.gada 31.decembrim reģistrēti 891 tiesas nolēmumi par pagaidu aizsardzību pret vardarbību, ar kuriem pieteikums par pagaidu aizsardzību pret vardarbību ir apmierināts. No tiem pieņemti: 226 – Rīgas reģionā; 109 – Kurzemes reģionā; 73 – Latgales reģionā; 275 – Vidzemes reģionā; 208 – Zemgales reģionā. (Pirmās instances tiesā kopumā šajā periodā saņemtas 976 lietas par pagaidu aizsardzību pret vardarbību pirms prasības celšanas, perioda beigās neizskatītas palikušas 52).

No 2014.gada 31.marta līdz 2015.gada 31.decembrim reģistrēti 163 Valsts policijas lēmumi par nošķiršanu.

25 gadījumos konstatēti policijas lēmumu par nošķiršanu pārkāpumi.

2015.gadā Valsts policijas pieņemtajos lēmumos aizsargājamo personu vidū ir 35 sievas, 28 partneres, 7 mātes, 1 tēvs, 1 māsa. Personu, kas rada draudus, vidū: 36 vīri, 28 partneri, 7 dēli, 1 brālis. Vidējais personas, kas rada draudus, vecums ir 42 gadi.

Labklājības ministrija

Labklājības ministra J.Reira, baltās lentītes vēstnieku un PVO pārstāves A.Rūrānes tikšanās ar medijiem (23.03.16.)

Baltā lentīte ir vardarbības pret sievieti izskaušanas simbols. Tā ir kustība, kas visā pasaulē apvieno vīriešus, kuri iestājas pret vīriešu vardarbību pret sievietēm.

Nēsāt balto lentīti, kas piesprausta pie apgērba, pirmo reizi nolēma kāda vīriešu grupa Kanādā 1991.gadā, demonstrējot vīriešu nosodījumu vardarbībai pret sievietēm. Jau pēc 6 mēnešiem 100 000 vīriešu atbalstīja šo kustību, nēsājot baltās lentītes, kā arī iesaistījās diskusijās par vīriešu veiktās vardarbības problēmu. Tāpat nodibināta arī nevalstiskā Balto lentīšu organizācija. Pašlaik Balto lentīšu kampaņa ir kļuvusi starptautiska un tiek īstenota visā pasaulē.

Labklājības ministrija

18.maijā labklājības ministrs parakstīja EP Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu

- LV pēdējā ES valsts, kas pievienojusies Stambulas konvencijai
- No 47 EP valstīm, 20 ir parakstījušas un 22 ir ratificējušas Stambulas konvenciju.

Labklājības ministrija

MK 16.05.2016. rīkojumā Nr.292 dotie uzdevumi

1. Labklājības ministrijai un Tieslietu ministrijai sagatavot un līdz 2017.gada 1.aprīlim iesniegt Ministru kabinetā grozījumus normatīvajos aktos atbilstoši ziņojuma 10.pielikumā minētajam.
 - MK 2014.gada 25.marta noteikumi Nr.161 "Kārtība, kādā novērš vardarbības draudus un nodrošina pagaidu aizsardzību pret vardarbību» (LM, IeM)
 - Grozījumi likumā "Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" un Krimināllikumā par: psiholoģisku vardarbību, vajāšanu, sieviešu dzimumorgānu kropļošanu (TM, LM, VM)
2. Iekšlietu ministrijai līdz 2017.gada 31.decembrim veikt izmaiņas "Kriminālprocesa informācijas sistēmā", "Sodu reģistrā" un integrētās iekšlietu informācijas sistēmas apakšsistēmā "Uzskaišu kategorijas", papildinot tās ar iespēju ierakstīt nodarījuma juridisko kvalifikāciju, tai skaitā atbildību mīkstinošos un atbildību pastiprinošos apstākļus.
3. Veselības ministrijai līdz 2017.gada 1.septembrim sadarbībā ar Tieslietu ministriju, Labklājības ministriju un Iekšlietu ministriju izstrādāt un iesniegt Ministru kabinetā priekšlikumus iespējamiem risinājumiem Konvencijas 25.pantā (Atbalsts seksuālas vardarbības upuriem) noteikto prasību ieviešanai, tai skaitā, risinājumus tiesu medicīnas ekspertīzes veikšanai cietušajam pēc iespējas īsākā laikā no notikuma brīža.

Labklājības ministrija

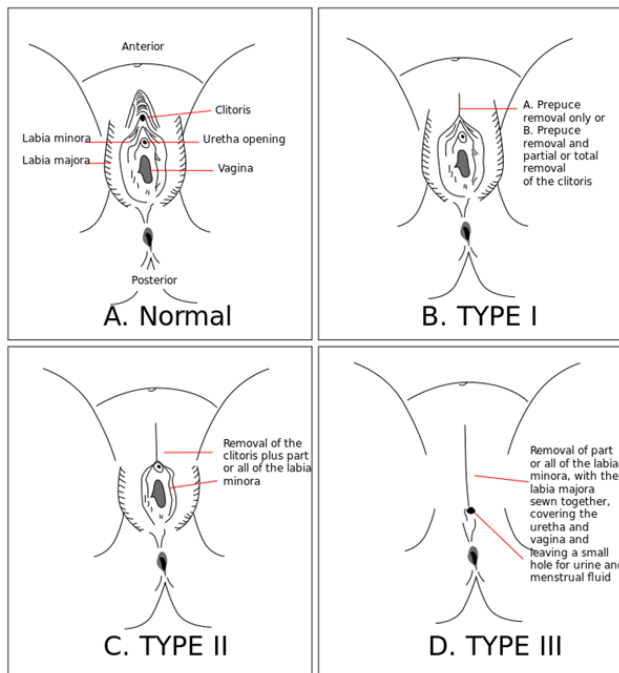
Turpmāk risināmie jautājumi – normatīvie akti

- **Konvencijas 25. pants. Atbalsts seksuālās vardarbības upuriem.** Konvencijas dalībvalstis ... veic ... pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu to, ka tiek izveidots pietiekams skaits atbilstošu, viegli pieejamu palīdzības centru izvarošanas un seksuālās vardarbības upuriem, kuros šiem seksuālās vardarbības upuriem ir pieejama medicīniskā apskate un tiesu ekspertīze un tiek sniegts atbalsts saistībā ar gūto traumu un konsultācijas.
- **34. pants. Vajāšana.** Konvencijas dalībvalstis ... veic ... pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu to, ka par krimināli sodāmu tiek atzīta tāda tīša rīcība, kad pret citu personu vairākkārt tiek vērsti draudi, kas liek šai personai baidīties par savu drošību.
- **38. pants. Sieviešu dzimumorgānu kropļošana.** Konvencijas dalībvalstis ... veic ... pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu to, ka par krimināli sodāmām tiek atzītas šādas tīši veiktas darbības: a) sieviešu *labia majora*, *labia minora* vai *clitoris* pilnīga vai daļēja izgriešana, infibulācija vai citāda kropļošana.
- **40. pants. Seksuāla rakstura aizskārums.** Konvencijas dalībvalstis pieņem normatīvos aktus vai veic citus pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu to, ka krimināli vai citādi juridiski tiktu sodīta jebkāda nevēlama verbāla, neverbāla vai fiziska seksuālā uzvedība, kuras mērķis vai sekas ir cilvēka cieņas aizskaršana, īpaši tad, ja tiek radīta iebiedējoša, naidīga, pazemojoša, apkaunojoša vai uzbrūkoša vide.
- **51. pants. Riska novērtēšana un riska vadība.** Konvencijas dalībvalstis pieņem normatīvos aktus vai veic citus pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu to, ka visas attiecīgās iestādes novērtē mirstības risku, situācijas nopietnību un atkārtotas vardarbības risku, lai vadītu šo risku un vajadzības gadījumā nodrošinātu saskaņotu drošību un atbalstu.

Labklājības ministrija

Sieviešu dzimumorgānu kropļošana (ang. – *female genital mutilation, FGM*)

- Sieviešu dzimumorgānu kropļošana ir vairākās Āfrikas, Tuvo Austrumu un Āzijas valstīs praktizēta kaitīga tradīcija, kad sievietēm vai meitenēm, visbiežāk vecumā no 0 līdz 14 gadiem, izkropļo (nogriež daļēji vai pilnībā) ārējos dzimumorgānus.

-Tradicionāli kā iemesli šādai rīcībai tiek minēta ģimenes goda saglabāšana, sieviešu šķīstības un tikumības saglabāšana (nogriežot ķermeņa „nešķīstās” daļas), un sagatavošana laulības dzīvei.

- FGM ir atzīts par vardarbības pret sievietēm un vardarbības pret bērnu veidu, jo tas ir ANO Bērnu tiesību konvencijas un Konvencijas par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu pārkāpums.

- Kopumā pasaulē FGM ir pārcietušas vismaz 120 miljoni sieviešu un katru gadu šī procedūra tiek veikta vismaz 3 milj. sieviešu.

10 soļi

Stambulas

konvencijas

ratificēšanai

1. 2011.gada 11.maijā
Stambulas konvencija
tika atvērta parakstīšanai

2. 2014.gada 1.augustā
Konvencija ir stājusies spēkā
pēc tam, kad to ratificēja
10 EP valstis

4. 2016.gada 10.maijā
Ministru kabinets pieņem lēmumu,
ka Latvija paraksta Konvenciju

3. 2016.gada 9.maijā
Konvenciju ir parakstījušas
27 ES valstis un
ratificējušas 13 ES valstis

5. 2016.gada 18.maijā
labklājības ministrs paraksta konvenciju

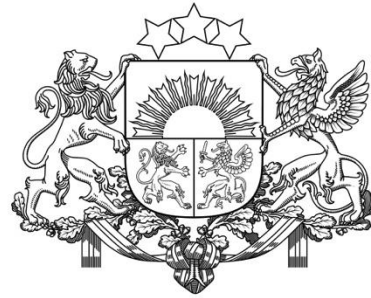
7. 2016.gada novembris
LM uzsāk likumprojekta par
Konvencijas ratificēšanu
oficiālo saskaņošanu

8. 2017.gada marts
Ministru kabinets pieņem lēmumu par
likumprojekta par Konvencijas ratificēšanu
apstiprināšanu un iesniegšanu Saeimai

9. 2017.gada marts
Saeimā uzsākas diskusijas
par Konvencijas ratifikāciju

10. 2018.gada oktobris
Saeima pieņem likumu un
Latvija ratificē Konvenciju

Labklājības ministrija

Paldies par uzmanību!

